

A quo suscepit vires titulique cacumen,
 Nonne illi, o Cæsar, ferre decebit opem?
 Romani decus imperii juga regibus infert:
 Illud agit populos, gentibus illud adest.
 Justiniane, tuæ frangatur robore dextræ
 Barbarus omnis iners, perfidus omnis homo.
 Cæsare te celebres portet nova Roma triumphos,
 Nomen ei invadeat nobile Roma vetus.
 Cæsare te referat virides Ecclesia lauros,
 Portet ab hæretica conditione decus.
 Et Monothelitæ subdant colla impia, papa
 Pastor sancte, tibi, clavigeroque Petro.
 Vincat, et æterna sedes sacra pace fruatur,
 Cæsare te tenent, Justiniane, solum.
 Vive diu, Cæsar: quæ dat Benedictus, adora
 Jussa libens, felix sic quoque Cæsar eris.

Rescripsit Juliano, et adhuc mordet; et jussit Julia-
 num, communicato consilio suo cum rege Egicane,
 cogi Toleti concilium episcoporum gentis Gothicæ
 et suæ nationale et universale, primo anno regis
 Egicani: et illic lectis epistolis explicuit se, et fecit
 alium Apologeticum cum carmine in laudem sancti
 papæ Sergii, qui successerat post alios Benedicto,
 anno 687 missis etiam tribus viris sapientissimis
 sanctissimisque ex clericis sanctæ ecclesiæ Toletanæ,
 ut res tanta postulabat, scilicet Felice archipresby-
 tero, Ulsando archidiacono, Musairo primicerio vel
 subdiacono, cum litteris, et libro Apologetico, ac
 carmine. Lectis litteris ac libro, approbavit eum
 sanctus papa Sergius, et legendum omnibus dedit;
 et actis gratis de labore et pietate, remisit cum reli-
 quiis, et sua benedictione nuntios cum litteris res-
 ponsalibus. Carmina hæc sunt deprompta ex ejusdem
 sancti Juliani epigrammatis, quæ sunt in libro ms.
 sanctæ Justæ.

A Ad te mitto libens codicem, sanctissime Sergi,
 Qui regis innumeras et moderaris oves.
 Inclyta pervasit nos laudum fama tuarum,
 Quod bonus et clemens sis, pietatis amans.
 Pectore, voce refers vendique ordine Christum,
 Cujus et in terris fungeris officio.
 Vive diu nobis et mundo, candide Sergi;
 Cui Julianus ovans oscula dat pedibus.
 Accipe clementi, Sergi sanctissime, vultu
 Scripta mea; excubias corrige, papa, meas.
 Perlege quodcunque est, quod epistola nostra do-
 [cebit,

Atque animo exiles curre labente notas.
 Est censura Dei tua, quidquid dixeris ipse,
 Hoc Deus in cælo duxerit esse ratum.
 A Domino Christo summa est concessa potestas,
 Claudere qui cælos, et reserare vales.
 Ergo, pater Sergi, parvo benedicito fratri,
 Ut fluat in nostrum gratia larga caput.
 Regis Egicani, populi memorare fidelis,
 Pontificum benedic plebibus inde tuis.
 Rore tuo vernabit ager Hispanus abunde,
 Catholicamque colet tempus in omne fidem.
 Quam fera tempestas Phlegethontis turbine nulla
 Auferet ex linguis pectoribusque piis.
 Hei mihi! quam timeo ne nos malus implicet error,
 Demur et infandis gentibus opprobrio.
 Africa plena viris bellacibus arma minatur,
 Inque dies victrix gens Agarena furit.
 Ne meus iste metus sit verus, vindice Christo,
 Ora pro populis, optime p. pa, tuis.
 Ut Deus avertat nostra a cervice securim,
 Detque pius veniam, te lacrymante, reis.

EPITAPHIA SANCTO JULIANO TRIBUTA

IN CHRONICO PSEUDO-LUITPRANDI.

MONITUM.

De quatuor sequentibus epitaphiis, quorum miramur Nicolaum Antonium non meminisse, idem esto lec-
 toris judicium ac de præcedentibus carminibus, Julianum nostram illorum auctorem non esse, quem etsi
 multa epigrammata scripsisse constat, quippe qui in eo genere neque Eugenio neque Hildefonso ejus præde-
 cessoribus ac magistris cedebat, quibus et ingenio et eruditione æqualis existit, tamen veros et indubitatos
 Juliani versus nullos adhuc vidimus, siquidem ii, quos nunc edimus, postquam Tamaius de Vargas in suo
 exhibuit martyrologio, unius Pseudo-Luitprandi auctoritate et testimonio consistunt, cui vel vera narranti
 tuto vix credas. Præterquam quod insignes habent suppositionis notas, secundum præsertim ac quartum
 epitaphium, ut facile agnoscas fabulatoris ingenium. In illo enim Quirici episcopi, duos hujus nominis præ-
 sules satis cognitos, unum Barcinonensem, Toletanum alterum, confundens, ex duobus unum eundemque
 efficit Quiricum, qui primum ex abbate Agaliensi ad Barcinonensem cathedram assumptus, inde ad Toleta-
 nam translatus fuerit. Cum tamen ut egregie evincit P. Florez tom. V et XXIX Hispaniæ Sacræ, Barcino-
 nensis præsul, quocum magna fuit Hildefonso nostro consuetudo et amicitia, eodem ferme ac Hildefonso
 tempore obierit, circa ann. 667, aut paulo post, alter vero Toletanus sancto Hildefonso successerit, neque
 ante ann. 679 aut 680 mortuus sit. Denique Wambam regem, quem in Chronico suo ex Segoviensi diocesi
 ortum facit, in postremo epitaphio diaconum fuisse commentatur, antequam ad regnum assumeretur, sa-
 cerdoti in sacrificio ministrantem, Petrumque denominatum, quod nomen in regno deposuerit. Quæ omnia
 quam levia illa sint, et ridicula, temereque conficta, nemo non videt.

I.

In sepulcro sancti Hildefonsi.

Alfonsi jacet hoc corpus venerabile saxo,
 • Quo Toletana nihil terra tulit melius:
 Luciaque, et Stephanus clara de gente Gotthorum,
 Sed virtute magis nobilitante micat.
 Invenit juvenis portum, sæcloque relicto,
 Cœnobii cellas Agaliensis amat.

• In Martyrologio Joannis Tamajo de Salazar ad
 diem 23 Januarii deest hic versus cum sequenti, ita
 ut in eo sic legatur:

C Hincque Toletanam rapturæ præsul ad urbem,
 Cui fuit in votis sede latere sua.

II.

In sepulcro Quirici.

A^b Domino qui nomen habes pie, voce, Quirice,
 Et monachus, præsul Barcinonensis, ave.
 Agaliensis eras quondam sanctissimus abbas,
 Barcino te multum præsule gaudet ovans.

Alfonsi jacet hoc corpus venerabile saxo,
 Sed virtute magis nobilitate micat.

^b Kiricus a Græco κίριος dictus, quod interpreta-
 tur Dominus.

Te Toletano pietas præfecit ovili :
 Divisas sedes præsul amansque vides.
 Nil uno melius fuit, aut te sanctius uno :
 Et demerato rege dolens moreris.
 Te socium lætis Leocadia suscipit ulnis,
 Corpus humo, mentem læta sub alta locans.
 Gaude sorte tua, præsul venerande Quirice ;
 Sic Dominus terris es, Dominusque polo.

III.

In sepulcro Gudilæ archidiaconi Toletani.

Gloria Toleti jacet hac sub mole sepultus
 Gudila, pars animi dimidiumque mei.
 Qui senis a tenera mores ætate tenebat,
 Et a juvenis fecit hic juvenile nihil.
 Spiritus in sacro residebat pectore Christi,
 Exprimat hunc totum, moribus, ore, manu.
 Pauperibus cibus est, viduis solamen, ut ægris
 Grata salus : miseris omnibus unus erat.
 Mercaris meritis multis, bone Gudila, cælum :
 Nos desiderium lancinat usque tui.
 Mœrentesque vocamus eum, quem sustulit æther :
 Prosequimurque piis funera lacrymulis.
 Non violas, tenerasque rosas, non lilia cana
 Spargimus ad tumulum, sed bona vota, tuum.
 Nos ergo e supera prospecta candidus arce ;

a Id. ad diem octavam Martii hunc pentametrum sic legit :

Cui, nisi simplicitas, nil juvenile fuit.

A Teque amor, et moveat, Gudila, cura mei.
 Mœnibus a patriis morbos averte, famemque,
 Hostilesque minas, dogmata falsa, dolos.
 Toleti ne temne preces, comitisque rogatus,
 Qui tibi dat carmen sat Julianus amans :
 Ossaque Felicis tua sacra condit in æde,
 Cujus mens superis est sociata choris.

IV

In sepulcro regis Wambæ.

Wamba prius, qui Petrus eras, missæque minister,
 Rex Gothicæ gentis religione micæ.
 Sponte tua non affectas regale cacumen,
 Sed subis imperii grande coactus onus.
 Spes tua, conatusque tuus, virtute potentis
 Fretus, inauditas res operatus ades.
 Nulla perinde tali res gratior usque quiete est :
 Cænobium gaudens post sacra sceptrâ petis.
 Septem ibi perpetuos monachus bene præteris
 [annos,
 b Inde oblata cœlos morte beatus adis.
 Felix Wamba tua censeris sorte fuisse :
 Tam bene qui calcat sceptrâ, per astra volet.
 Septem sceptrâ tuæ gentis moderaris in annos,
 Quæ sinis haud morbi mole, sed ipse libens.

b Id. ibid.

Oblata inde polos morte beatus adis.

APPENDIX SECUNDA.

ITALII BARCINONENSIS EPISTOLÆ DUÆ.

(Ex Dacherto, Spicilegium.)

EPISTOLA PRIMA.

Sanctissimo et mihi præ cæteris peculiari domino Juliano Toletanæ primæ sedis episcopo a Idalius Barcinonensis sedis episcopus.

Recordatione meorum peccaminum pavidus, et memoria ingentium criminum usquequaque perterritus, putaveram divinas aures in meis penitus obduratas fuisse clamoribus, cum promissionis vestræ minime perciperem opus. Et licet hujusmodi causa nunc diversis perturbationibus agitata, nunc etiam optatæ opportunitatis eventu privatus, aut, ut assolet, oblivione detentus, suggestionibus meis valefactionem alternans b sanctitati vestræ intulerim minime preces, fretus tamen Salvatoris et Redemptoris nostri oraculo, quo discipulos, securavit dicendo : *Si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quamcunque petierunt, fiet illis a Patre meo qui in cælis est* ; vestræ quoque promissionis fiducia uberrime fretus, fixum corde tenebam, quod neque veritas mentiri ullatenus posset, neque veritatis cultor atque discipulus mendaciis deserviret. Expectabam ergo sanctitudinis vestræ promissum, spem magnam repositam habens in Domino Jesu Christo : orabam tamen, et si non quotidie, certe

a *Sedis episcopo.* Antea legebatur apostolo. Hæc epistola et sequens editæ jam erant a Joanne Cochlearo in calce libræ Juliani Toletani, Lipsiæ anno 1536, ut quidem monet Baluzius ; nam illam editionem nobis videre non contigit ; nec de ea reperienda multum curavimus, quod nullo nobis adjumento esse poterat postquam sine ea nihil erat in his epistolis quod negotium facessere posset.

b *Alternans.* Cum plurima essent in priori editione vitia, quæ apographi ope sustulimus, levissima quæque prætermittere libuit ne lectorem fatigaret ; sed omittendum non erat hic antea lectum fuisse

C vel sæpe, ut idem qui, ubique præsens c est cordi vestro inspirator adesset, et votis nostris effectum tandem præstaret.

Nunc ergo quia Dominus memor fuit mei, et votorum meorum me compotem fecit, gaudio os meum et linguam exultatione replevit, cum et vos perfectione sancti operis cumulavit, et me laboris vestri effectu ditavit. Dicam ergo illi cum exultatione mentis prophetæ sui verbis : *Benedictus Deus, benedictus Dominus de die in diem.* Adveniens namque quidam Judæus, nomine Restitutus, quasi brutum, ut ita dixerim, animal, materiam lumini congruentem deportans, librum, quem studiosa brevitate non solum ex antiquorum sanctorum Patrum sententiis, verum etiam inspirante et docente Christo, labore ac studio proprio consummare, et nostræ ineptiæ sanctitudinis vestræ prudentia mittere procuravit, gemellis manibus obtulit, quem aviditate noscendi rapiens, potius quam accipiens, citissime pandi, titulumque contra suspiciens d miratum esse me fateor, cur tantu et tam præclaro mercimonii causam tam infido et a cultu fidei alieno vestra sanctitas crediderit hajulo. Sed illico illa ratione imbutus, qua thesaurum fictilibus vasis committitur, præfato Judæo cur alternam ; et mox ubi legis securavit, eam lectionem nos eruisse ex apographo in quo erat *sacra*, quod ut ferri non poterat, ita propius ad veram lectionem accedebat, quam quod Acherius ediderat *sacre autem*.

c *Ubique præsens est.* In priori editione ubique præsentis. Infra in veteri apographo hæc voces nomine Restitutus, desunt.

d *Contra suspiciens.* Acherius contra suspiciens mirasse me, sed hoc leve, sicut quod edidit qui thesaurum. . . committit : illud non leve quod scripsit a cultu Dei, ubi nunc est a cultu fidei.